

Predmet C-473/19**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

18. lipnja 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Vänerns borgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (Švedska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

12. lipnja 2019.

Tužitelj:

Föreningen Skydda Skogen

Tuženici:

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

B.A.B.

Glavni postupak

Žalba neprofitne organizacije protiv odluke länsstyrelsena (Okružni upravni odbor) o nepoduzimanju mjera izvršenja u vezi s obaviješću o sječi na šumskom području koje sadržava staništa niza životinjskih vrsta zaštićenih Direktivom 92/43/EEZ i Direktivom 2009/147/EZ.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a u vezi s tumačenjem članka 12. Direktive 93/43 i članka 5. Direktive 2009/147.

Zahtjev za prethodnu odluku

1. Treba li članak 5. Direktive Europskog parlamenta i Vijeća 2009/147/EZ od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica tumačiti na način da mu se protivi nacionalna praksa u skladu s kojom se

zabrana odnosi samo na vrste navedene u Prilogu 1. Direktivi 2009/147 ili koje su u određenoj mjeri ugrožene ili su izložene dugoročnom opadanju populacijske razine?

2. Treba li pojmove „namjerno ubijanje/uznemiravanje/uništavanje” iz članka 5. točaka (a) do (d) Direktive 2009/147 i članka 12. točaka (a) do (c) Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore tumačiti na način da im se protivi nacionalna praksa u skladu s kojom, ako je svrha mjera očito različita od ubijanja ili uznemiravanja vrsta (primjerice, mjere u području šumarstva ili prostornog uređenja), kako bi se primijenile zabrane mora postojati mjerama izazvana opasnost od štetnih učinaka na stanje očuvanosti vrsta?

Prvo i drugo pitanje postavljeno je, među ostalim, s obzirom na:

- činjenicu da se članak 5. Direktive 2009/147 odnosi na zaštitu svih vrsta ptica navedenih u članku 1. stavku 1. te s obzirom na način na koji članak 1. točka (m) Direktive 92/43 definira „primjerak”;
 - činjenicu da se pitanje stanja očuvanosti vrste smatra relevantnim uglavnom u kontekstu odstupanja iz članka 16. Direktive 92/43 (odstupanje zahtijeva da ne postoji zadovoljavajuća alternativa i da odstupanje ne šteti održavanju populacija dotičnih vrsta u povoljnom stanju očuvanosti u njihovu prirodnom arealu) ili članka 9. Direktive 2009/147 (odstupanje mora biti u skladu s tom direktivom koja, u članku 2., zahtijeva od država članica da poduzimaju potrebne mjere za održavanje populacije vrsta iz članka 1. na razini koja odgovara posebno ekološkim, znanstvenim i kulturološkim zahtjevima).
3. Ako je odgovor na bilo koji dio drugog pitanja takav da se, kako bi se primjenjivala zabrana, šteta ocjenjuje na nekoj drugoj razini koja nije pojedinačna, treba li ocjenu izvršiti u nekom od sljedećih opsega ili na nekoj od sljedećih razina:
 - a. određeni geografski ograničeni dio populacije kako je definiran pod (a), primjerice unutar granica regije, države članice ili Europske unije;
 - b. dotična lokalna populacija (biološki izolirana od drugih populacija vrste);
 - c. dotična metapopulacija¹,

¹ Meta-populacija znači skupinu podpopulacija koje su u slabom kontaktu, u kojoj određene podpopulacije s vremenom izumiru, a druge ojačaju, a područja izumrlih podpopulacija mogu se ponovno naseliti susjednim podpopulacijama.

- d. cjelokupna populacija vrste u okviru relevantnog biogeografskog regionalnog područja areala vrste?
4. Treba li izraz „oštećivanje ili uništavanje” lokaliteta za razmnožavanje životinja iz članka 12. točke (d) Direktive 92/43 tumačiti tako da isključuje nacionalnu praksu koja podrazumijeva da se, unatoč preventivnim mjerama, gubi kontinuirana ekološka funkcionalnost (KEF) staništa dotične vrste, bilo oštećivanjem, uništavanjem ili pogoršavanjem, izravno ili neizravno, pojedinačno ili kumulativno, tako da se zabrana primjenjuje samo ako je vjerojatno da će se stanje očuvanosti dotične vrste pogoršati na jednoj od razina navedenih u trećem pitanju?
5. Ako je odgovor na četvrto pitanje niječan, odnosno ako se, kako bi se primjenjivala zabrana, šteta ocjenjuje na razini koja nije stanište u pojedinačnom području, treba li se ocjena izvršiti u nekom od sljedećih opsega ili na nekoj od sljedećih razina:
- određeni geografski ograničen dio populacije kako je definiran pod (a), primjerice unutar granica regije, države članice ili Europske unije;
 - dotična lokalna populacija (biološki izolirana od drugih populacija vrste),
 - dotična metapopulacija;
 - cjelokupna populacija vrste u okviru relevantnog biogeografskog regionalnog područja areala vrste?

Drugo i četvrto pitanje koje je uputio mark- och miljödomstolen (Sud za nekretnine i okoliš, Švedska) uključuju pitanje prestaje li se primjenjivati sustav stroge zaštite iz direktiva na vrste u odnosu na koje je cilj direktiva (povoljno stanje očuvanosti) postignut.

Navedene odredbe prava Unije i sudska praksa Suda

Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore, članak 12. i prilozi 2., 4. i 5.

Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica, članak 5. i Prilozi 1. do 3.

Smjernice Komisije o strogom sustavu zaštite životinjskih vrsta od interesa za Zajednicu u okviru Direktive 92/43 (konačna verzija, veljača 2007.)

Presuda od 30. siječnja 2002., Komisija/Grčka, C-103/00, EU:C:2002:60

Presuda od 10. siječnja 2006., Komisija/Njemačka, C-98/03, EU:C:2006:3
Presuda od 18. svibnja 2006., Komisija/Španjolska, C-221/04, EU:C:2006:329
Presuda od 14. lipnja 2007., Komisija/Finska, C-342/05, EU:C:2007:341
Presuda od 9. lipnja 2011., Komisija/Francuska, C-383/09, EU:C:2011:369
Presuda od 10. studenoga 2016., Komisija/Grčka, C-504/14, EU:C:2016:847
Presuda od 17. travnja 2018., Komisija/Poljska, C-441/17, EU:C:2018:255, t. 237.
Mišljenje u predmetu C-6/04, Komisija/Ujedinjena Kraljevina, EU:C:2005:372
Mišljenje u predmetu C-221/04, Komisija/Španjolska, EU:C:2005:777

Navedene odredbe nacionalnog prava i sudska praksa nacionalnih sudova

Skogsvårdslag (1979:429) (Zakon (1979:429) o šumarstvu)

Miljöbalk (1998:809) (Zakonik o okolišu (1998:809)), članak 8. stavak 1.

Artskyddsförordning (2007:845) (Pravilnik o zaštiti vrsta (2007:845)), članak 4. Prilog 1.

Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKFS 2011:7) (Opće smjernice i pravila Agencije za šumarstvo (SKSFS 2011:7), u skladu s SKSFS 2013:2

Naturvårdsverkets ”Handbok för artskyddsförordningen”, 2009:2 („Priručnik uz Pravilnik o zaštiti vrsta” Agencije za zaštitu okoliša, 2009:2), prvo izdanje, travanj 2009.

Presuda mark- och miljööverdomstolena (Žalbeni sud za nekretnine i okoliš) u predmetu M 1713-13

Presuda mark- och miljööverdomstolena (Žalbeni sud za nekretnine i okoliš) u predmetu M 11317-14

Presuda mark- och miljööverdomstolena (Žalbeni sud za nekretnine i okoliš) u predmetu M 10104-17

Kratak prikaz činjeničnog stanja i glavnog postupka

- 1 Predmet se odnosi na obavijest o sječi podnesenu Skogsstyrelsen (švedska Agencija za šumarstvo) u odnosu na šumsko područje u općini Härryda. Obavijest se odnosi na završnu sječju, što znači da se uklanja sve drveće osim ograničenog broja drveća koji bi trebalo zadržati u skladu s Skogsstyrelsenovim smjernicama.

- 2 Na tom šumskom području staništa imaju sljedeće ptičje vrste: mali djetao (*Dryobates minor*), tetrijeb gluhan (*Tetrao urogallus*), planinska sjenica (*Poecile montanus*), zlatoglavi kraljić (*Regulus regulus*) i jelova sjenica (*Periparus ater*). Na tom području može se naći i močvarna smeđa žaba (*Rana arvalis*). Te se vrste koriste tim područjem najvjerojatnije za razmnožavanje te će ta sječa dovesti do uznemiravanja ili ubijanja primjeraka vrste ovisno o fazi životnog ciklusa svake vrste u kojoj dolazi do sječe. Sva jaja prisutna na tom području u vrijeme sječe bit će uništena.
- 3 Skogsstyrelsen (Agencija za šumarstvo) je u svojem svojstvu nadzornog tijela pružila posebne smjernice o preventivnim mjerama koje treba poduzeti te je, pod uvjetom da su smjernice poštovane, utvrdila da sječom nije povrijeđena nijedna zabrana propisana artskyddsförordningenom (Pravilnik o zaštiti vrsta; u daljnjem tekstu: ASF), aktom kojim se u švedsko pravo prenosi sustav stroge zaštite iz Direktive 92/43 i Direktive 2009/147. Preventivne mjere koje je odredio skogsstyrelsenom nisu pravno obvezujuće, već se radi samo o preporukama.
- 4 Dana 22. prosinca 2016., Föreningen Skydda Skogen (Udruga Zaštitimo šume; u daljnjem tekstu: föreningen) zatražila je od Länsstyrelsen i Västra Götalands län (Okružni upravni odbor okruga Västra Götaland) (okružno nadzorno tijelo na temelju ASF-a; u daljnjem tekstu: länsstyrelsen) da postupi na temelju obavijesti o sječi i posebnih smjernica Skogsstyrelsena. Föreningen je naveo da su, unatoč Skogsstyrelsenovim smjernicama, sječom povrijeđene zabrane propisane ASF-om.
- 5 Länsstyrelsen je utvrdio da nije bilo potrebno ocijeniti postoji li odstupanje na temelju ASF-a. To znači da je länsstyrelsen zauzeo stajalište da mjerama nisu prekršene zabrane iz ASF-a, pod uvjetom da su poduzete preventivne mjere određene posebnim smjernicama.
- 6 Föreningen je sudu koji je uputio zahtjev podnio žalbu protiv länsstyrelseneve odluke o nepoduzimanju mjera za izvršenje. Glavni zahtjev föreningena je da bi sud koji je uputio zahtjev trebao opozvati länsstyrelsenivu odluku i proglasiti planirane šumarske mjere nedozvoljenima jer se njima povređuju zabrane propisane ASF-om.

Glavni argumenti stranaka

Föreningen

- 7 Jedno od važnih pitanja jest mogu li se izvršiti planirane mjere u području šumarstva, uključujući aktivnosti planiranog pošumljavanja i sadnje a da pritom ne dođe do odstupanja od ASF-a, čak i uz preventivne mjere koje je preporučio Skogsstyrelsen. Navedene preventivne mjere moraju biti dostatne kako bi se održala kontinuirana ekološka funkcija staništa svih zaštićenih vrsta te ne smiju uzrokovati nikakvo pogoršanje te funkcije. To je osobito bitno za vrste koje se

nalaze na tom području, a čije stanje očuvanosti nije povoljno na nacionalnoj/lokalnoj razini, poput malog djetla, europske zelene žune, tetrijeba gluhana, tetrijeba ruševca, europskog škanjca osaša, jastreba, zlatoglavog kraljića i planinske sjenice. U svrhu te ocjene, svaka vrsta mora se razmotriti i ispitati zasebno.

- 8 Ocjena toga je li potrebno odstupanje (odnosno jesu li mjere obuhvaćene zabranom) mora utvrditi učinak na povoljno stanje očuvanosti lokalne ili regionalne populacije, kao i štetu ili pogoršanje kontinuirane ekološke funkcije staništa. Postupno pogoršanje također nije dopušteno, što se također primjenjuje na kontinuiranu ekološku funkciju područja. To znači da je također potrebno uzeti u obzir aktualne prakse uporabe zemljišta u tom području, kao što su šumske plantaže i upravljanje rastućom šumskom sastojinom. Primjerice, ako aktualna uporaba zemljišta, poput mjera u području šumarstva, dovode do očite štete za staništa zaštićenih vrsta te do smanjenja populacije u tom području, država članica je to dužna spriječiti. Ta ocjena također zahtijeva utvrđivanje kumulativnih učinaka i primjenu načela prevencije. Područje mora zadržati kontinuiranu ekološku funkciju svih zaštićenih vrsta. Usto, smjernice Skogsvårdsstyrelsen ne nameću nikakvu zabranu izvršavanja mjera u području šumarstva tijekom razdoblja razmnožavanja ptica, unatoč činjenici da ih članak 4. ASF-a očito ne dopušta.
- 9 Ako se na šumskom području provodi sječa u skladu sa smjernicama Skogsstyrelsen, nestaje šumsko stanište te će nestati i dio staništa zaštićenih vrsta koje su trenutačno prisutne na tom području. Nestaju šumski pokrov i šumska raznolikost, šumske čistine te bogato raslinje šumskih borovnica. Izrazito važno širokolisno drveće bi također nestalo te bi se zaustavilo stalno obilato stvaranje umirućeg i mrtvog drveća. To bi kumulativno imalo izrazito negativne posljedice za vrste poput malog djetla, crne žune, europske zelene žune, tetrijeba gluhana, tetrijeba ruševca, europskog škanjca osaša, jastreba, lješnjikara, planinske sjenice, zlatoglavog kraljića, jelove sjenice i močvarne smeđe žabe.

Länsstyrelsen

- 10 Na temelju onoga što se čini općenito prihvaćenim, u slučaju divljih ptica, zabranama iz ASF-a obuhvaćene su samo vrste određene pod B u Prilogu 1. ASF-u koje su stoga od takvog interesa za Uniju da valja uspostaviti posebna zaštićena područja i područja očuvanja, kao i vrste koje se nalaze na crvenom popisu i vrste čija se populacija smanjila za više od 50 % u posljednjih 30 godina (ili u tri generacije), prema švedskom popisu rasplodnih ptica.
- 11 Ako je očito da svrha mjere nije ubijanje ili uznemiravanje vrste, primjerice provođenjem mjera u području šumarstva, opravdano je da postoji opasnost od štetnog utjecaja na stanje očuvanosti vrsta kako bi se zabrane mogle primijeniti (vidjeti među ostalim presudu mark- och miljööverdomstolena (Žalbeni sud za nekretnine i okoliš) u predmetu M 11317-14).

- 12 U odnosu na zabranu oštećivanja ili uništavanja područja za razmnožavanje ili odmor faune, oštećivanje ili uništavanje ne moraju biti namjerni. Zabrana se primjenjuje samo ako postoji opasnost da će se stanje očuvanosti dotične vrste pogoršati. Potpora tom tumačenju može se naći, među ostalim, u presudi mark- och miljööverdomstolena (Žalbeni sud za nekretnine i okoliš) u predmetu M 11317-14 u kojem, prema navodima länsstyrelsena, taj sud pridaje veliku važnost činjenici da je utjecaj zahvatio područje koje je važno za vrstu („ključno područje”). Primjena koja ne uzima u obzir opasnost od utjecaja na stanje očuvanosti bi u puno slučajeva prelazila ono što je nužno za postizanje cilja zaštite vrsta. Pozadina toga su stroge pretpostavke za odobravanje odstupanja (vidjeti među ostalim presudu mark- och miljööverdomstolena u predmetu M 1713-13 i Komisijinu smjernicu br. 5.), koje znače da se mjere obuhvaćene zabranama u pravilu ne mogu provesti. Primjerice, u presudi od 10. siječnja, Komisija/Njemačka, C-98/03, također je pojašnjeno da šumarstvo ne predstavlja poseban razlog za odstupanje.
- 13 Prije nego nužna ocjena utjecaja mjere na stanje očuvanosti dotične vrste postane relevantna u određenom slučaju, prvo se mora utvrditi da mjera stvarno utječe na lokalitete za razmnožavanje i/ili odmor vrsta na način naveden u članku 4. stavku 4. ASF-a.
- 14 Pojam „pogoršavanje” nije definiran u Direktivi 92/43, ali se u skladu s Komisijinim smjernicama izraz pogoršavanje/šteta definira kao fizičko pogoršavanje lokaliteta za razmnožavanje ili odmor. Naturvårdsverket (švedska Agencija za zaštitu okoliša) u svojem Handbok för artskyddsförordningen (Priručnik uz Pravilnik za zaštitu vrsta) navodi da „pogoršavanje ne mora trenutačno rezultirati gubitkom lokaliteta za razmnožavanje ili odmor, ali je njegova posljedica progresivno pogoršavanje kvalitete funkcioniranja tog lokaliteta.”
- 15 Kako bi progresivno pogoršavanje ili oštećivanje staništa vrste bilo obuhvaćeno zabranom iz članka 4. stavka 4. ASF-a, pogoršavanje mora biti takvo da se stanište ne može samo oporaviti, odnosno njegovi negativni učinci moraju biti nepovratni te relativno očito, čak i ako postupno, rezultirati time da stanište konačno izgubi svoju kontinuiranu ekološku funkciju za dotične vrste. Sječa često može rezultirati određenim pogoršavanjem staništa vrsta, ali takvo pogoršavanje nije uvijek automatski zabranjeno. Uporabu šuma nije moguće smatrati takvim progresivnim pogoršavanjem, kad je riječ o šumarstvu općenito. Kad bi niz obavijesti o sječi na ograničenom području zajedno rezultirale gubitkom kontinuirane ekološke funkcije staništa vrste, tijela vlasti bi mogla intervenirati, čak i kad sama sječa ne bi imala takav učinak. Međutim, takva kumulativna ocjena može se temeljiti samo na onome što se može stvarno predvidjeti, primjerice na temelju primljenih obavijesti o sječi.
- 16 Prilikom ocjene učinka aktivnosti na vrstu, postoje razlozi za razmatranje učinka aktivnosti ne samo u okviru relevantne biogeografske regije, već i lokalno. Način na koji se provodi razgraničenje mora biti primjeren dotičnoj vrsti. Ako je dotična

vrsta široko prisutna te nije osjetljiva na gubitke pojedinačnih staništa (nije zahtjevna u pogledu stanišnih uvjeta), ta bi vrsta trebala biti otpornija u pogledu gubitka kontinuirane ekološke funkcije barem u nekim manje bitnim staništima. Nasuprot tomu, rjeđe vrste s većim zahtjevima u pogledu staništa, a osobito ako se radi o rjeđe prisutnim staništima, trebale bi biti osjetljivije (odnosno biti u većoj opasnosti od pogoršanja njihova stanja očuvanosti) na gubitke kontinuirane ekološke funkcije šireg broja staništa. Isto se primjenjuje na vrste koje su zbog svoje reproduktivne biologije također osjetljive na pojedinačna neuspjela razdoblja razmnožavanja ili pojedinačne gubitke, poput, primjerice, mnogih ptica grabljivica.

- 17 Sažeto govoreći, zabrana iz članka 4. stavka 4. ASF-a primjenjuje se kad se izgubi kontinuirana ekološka funkcija staništa dotične vrste, njegovim oštećivanjem, uništavanjem ili pogoršavanjem, izravno ili neizravno, pojedinačno ili kumulativno, u isto vrijeme kad postoji opasnost od štetnih učinaka na stanje očuvanosti vrste.

Kratko obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku

- 18 Člankom 4. stavkom 1. i člankom 2. točkom (p) ASF-a prenose se zabrane iz članka 12. Direktive 92/43 i članka 5. Direktive 2009/147. U skladu s člankom 14. ASF-a, länsstyrelsen može u pojedinačnim slučajevima odobriti odstupanje od zabrana iz članka 4. U predmetnom slučaju, länsstyrelsen je utvrdio da sjeća o kojoj je riječ nije zahtijevala odstupanje, što znači da länsstyrelsen smatra da se zabrane u članku 4. ASF-a ne primjenjuju. U tom pogledu, länsstyrelsen se oslonio na odluke mark- och miljööverdomstolena (Žalbeni sud za nekretnine i okoliš).
- 19 U svojoj presudi u predmetu M 11317-14 mark- och miljööverdomstolen (Žalbeni sud za nekretnine i okoliš) smatrao je da je opravdano zahtijevati postojanje opasnosti od utjecaja na stanje očuvanosti zaštićene vrste na određenom području kako bi zabrane iz članka 4. stavka 1. i stavka 2. ASF-a bile primjenjive, kad je jasno da svrha aktivnosti nije ubijati ili uznemiravati životinjske vrste. Mark- och miljööverdomstolen (Žalbeni sud za nekretnine i okoliš) smatra da bi učinak aktivnosti na stanje očuvanosti dotične vrste trebalo ocjenjivati ne samo u okviru relevantnog biogeografskog područja, već i lokalno. Razgraničavanje te ocjene mora, prema mišljenju mark- och miljööverdomstolena, biti izvršeno s obzirom na vrstu o kojoj je riječ. U predmetu pred mark- och miljööverdomstolenom, dotična aktivnost bi dovela do uništavanja lokaliteta za razmnožavanje pojedinih primjeraka vrsta strogo zaštićenih Direktivom 92/43. Mark- och miljööverdomstolen odobrio je aktivnost te ju podvrgnuo zaštitnim mjerama u obliku stvaranja lokaliteta za razmnožavanje vrsta o kojima je riječ na području na kojem se nalazi populacija vrste u sjevernom dijelu Gotlanda. Mark- och miljööverdomstolen utvrdio je da su zaštitne mjere značile da se zabrane iz članka 4. ASF-a ne primjenjuju.

- 20 Glavno pitanje suda koji je uputio zahtjev je prestaje li se primjenjivati stroga zabrana iz Direktive 92/43 na vrste u odnosu na koje je postignut cilj Direktive koji se odnosi na povoljno stanje očuvanosti.
- 21 S obzirom na navedeno i uzimajući u obzir činjenice u ovom predmetu, sud koji je uputio zahtjev je potom postavio niz pitanja koja se odnose na sukladnost s pravom Unije nacionalne prakse ocjenjivanja cilja mjera i njihova učinka na stanje očuvanosti zaštićenih vrsta.
- 22 Sud koji je uputio zahtjev najprije pita je li u skladu s Direktivom 2009/147 zahtijevati, u skladu s nacionalnom sudskom praksom, da se vrsta, kako bi bila obuhvaćena zabranama navedenima u članku 5. te direktive, nalazi na popisu Priloga 1. toj direktivi ili da dotična vrsta bude u bilo kojoj mjeri ugrožena ili trpi dugoročno smanjenje populacije, kako bi bila obuhvaćena tim zabranama.
- 23 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev pita je li u skladu s člankom 12. Direktive 92/43 i člankom 5. Direktive 2009/147 propisati u nacionalnoj praksi da mora postojati opasnost od štetnih učinaka na stanje očuvanosti vrste kako bi mjera, čija svrha očito nije ubijati ili uznemiravati primjerke zaštićenih vrsta ili uništavati jaja takvih vrsta, bila protivna zabranama u članku 4. ASF-a.
- 24 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev pita je li u skladu s člankom 12. točkom (d) Direktive 92/43 da, kako bi se zabrana iz članka 4. ASF-a primijenila, na temelju nacionalne prakse mora postojati opasnost da će se stanje očuvanosti zaštićene vrste pogoršati, kad se izgubi kontinuirana ekološka funkcija staništa dotične vrste na pojedinom području, unatoč poduzetim preventivnim mjerama. Taj gubitak kontinuirane ekološke funkcije može biti uzrokovan oštećivanjem, uništavanjem ili narušavanjem, koji mogu biti izravni ili neizravni te se pojaviti pojedinačno ili kumulativno.
- 25 Konačno, sud koji je uputio zahtjev dvoji o razini na kojoj valja izvršiti ocjenu učinka, ako se ona ne izvršava na pojedinačnoj razini.